

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

YEMEK KÜLTÜRÜNDE CİNSEL FARKLILAŞMA

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Cinsellik, cinsel farklılaşma, toplum yaşamının her kesitinde görülen evrensel bir olgudur. Gerek dünyada, gerek ülkemizde de görülen bu ayrımlaşma, kuşkusuz yemeklere ve yiyeceklere de yansımıştır.

Kadına Özgü Bir Uğraş

Türk mutfağından söz ederken, büyük yükün kadının üzerinde olduğunu belirtmeliyiz. Mutfak deyince kadın akla gelir. Hem köyde hem kentte kadın, zamanının büyük bir kısmını yemek hazırlamakla geçirir. Kentte hazır yiyeceklere, konserve sanayi ve teknolojik gelişmeler, kadının yemek hazırlama süresini bir dereceye kadar kısaltmış olmakla birlikte, yine de yemek yapma kadına aittir. Mutfağına giren erkek sayısı çok azdır. Düğün yemekleri, davet yemekleri hep kadının emeğıyle gerçekleşir.

Bazı köylerde ekmek günlük olarak fırınlanır. Kadınlar gece kalkıp daha kocaları yatakta iken hamur yoğurur ve günlük gereksinimleri kadar pişirirler. Sabah kahvaltısına kadar taze ekmek hazırlamayı köy kadını bir görev sayar. Bazı illerde ekmek pişirici kadınlar tutulur. Örneğin Van'da bu kadınlara "keveni" denir. Bunlara ya para ya da bir miktar odun, eski elbise gibi şeyler karşılık olarak verilir.

Yemek yapmak işi, bizim gibi Doğulu toplumlarda genellikle bir kadın işi sayılır ve öyle sayıla gelmiştir. Erkek genellikle yemek yapma işine girişmemiştir. Yani erkeğin geleneksel rollerinde böyle bir rolü yoktur. Kadının geleneksel rolleri arasında yemek yapma başta gelir.

Öyle ki geleneksel kadın rollerinden birisinin yemek yapmak olduğu bilindiğinden anneler, kızlarına önemle yemek yapmayı öğretir. "Erkeğin kalbine giden yol yemeklerden geçer" sözü de bu durumun önemini belirtmektedir. Ama günümüzde erkekler de yemek yapar, fakat bu durum daha çok ticari yaşamda görülür.

Özellikle otellerde, lokantalarda aşçılar genellikle erkektir. Ev içinde de erkeğin mutfağına kısmen girdiğini görmekteyiz. Fakat asli olarak değil de, karısına yardımcı olmak amacıyla bazı ufak tefek şeyler yapar.

Salata yapmak, fırının çalıştırılması, malzemelerin hazırlanması gibi alanlarda yer alan erkek, bu konuda ikinci plandadır. Batıda ise bir kadından mutfaktan uzak durması erdem sayılmıştır. Avrupa Saray-Köşk kadınları için yağlı, kokulu mutfak işi yapmak hor karşılanırdı. Yemek, mutfak, sofraya işleri, Batıda çağlar boyunca aşığı işler sayılmıştır.

Erkeğin Güçlü Olması

Geleneksel kesimlerde erkek egemen bir aile yaşamı görülür. Bu nedenle erkek çocuk sahibi olmak, her ailenin isteğidir. Erkek çocuğına sahip aileler de onun iyi yetişmesini, güçlü kuvvetli olmasını isterler. Bu yüzden anneler, tabaklara yemek servisi yaparken, erkek çocuğın tabağına daha fazla et koyar. Fazla et yerse daha güçlü olur diyerek oğlunun tabağını doldurur. Ayrıca erkek çocuğın soyu sürdürmesi özelliğı de bu hususta rol oynar.

Ayrı Yemek Yeme

Yine, geleneksel ve kabilesel yörelerde kadınlar ve erkekler ayrı ayrı yemek yerler. Önce erkekler, yer, daha sonra kadınlar sofraya oturur. Kadınlar erkeklerden kalan yemekleri yerler. Eve konuk geldiğı zaman da aynı gelenek sürdürülür. Önce erkekler daha sonra da kadınlar yer. Hatta kadınlar mutfakta, ayrı yerde erkeklere hiç görünmeden içerde yemek yerler. Ayrıca düğünlerde erkekler ayrı, kadınlar ayrı gruplar halinde yemek yerler.

Cinsellik Simgesi Yiyecekler

Bazı yiyecekler cinselliğı simgelerler. Örneğin "yumurta" Fas'da kadının ve erkeğin veludiyetini güçlendirmede kullanılır. Yumurta, dünyanın birçok kültürlerinde doğurganlığı simgeler. İran'da gelin ve güveyi, evlenme töreninden sonra yumurta değış tokuşu yaparlar. Çin'de yeni anneyi yumurta ile beslemek geleneğı vardır. Bu, onun doğurmasını sürekli duruma getirmek için yapılır.

Erkeğin doğurganlık gücünü arttırmak için de ona bazı yiyecekler tavsiye edilir. Mesir macunu, ceviz, fındık, üzüm, koç yumurtası, arı sütü, polen (toz biçiminde), cevizli sucuk, keçiyoynuzu, muz, badem gibi. Buğday, bolluk bereket simgesidir. Bolluk derken insan sayısının çokluğu da anlaşılmaktadır. Anadolu köylerinde gelinin başına buğday başağı takılır. Çocuğı bol olsun diye. Aynı gelenek Kızılderili kadınlarda da vardır.

Cinselliğın Yiyeceklere Yansıması

Yiyecek adlarına bile cinselliğı yansıdığını görmekteyiz. Özellikle ülkemizde kadınbudu (köfte), dilber dudağı (tatlı), hanım göbeğı (tatlı), vezirparmağı (tatlı), Şillik (tatlı) gibi.

Erkek ve Dişi Yiyecekler

Bleibtran isimli bir yazar, erkek ve dişi yiyeceklerden söz eder. Örneğin et, erkeklik simgesidir. Oysaki salatalar, sebzeler kesin olarak kadınsallığı ifade eder. Kadınların pek çok kültürde az yemesi, hafif yiyecekler yemesi benimsenir. Oysaki erkekler, ağır yiyecekler, çok porsiyonlu yiyecekler yerler.

Sonuç

Günümüz çağdaş toplumlarında yemeğin yapımı da, yenmesi de hep birlikteliğe dayalıdır.Bu konuda cinsel ayrışım söz konusu değildir.Yemek, iki cinsin bir araya gelmesinde bir fırsattır.Unutulmamalıdır ki, yemek kültüründe de iki karşıt cinsin birlikteliği bir çağdaşlık ölçütüdür.